

Posudek na disertační práci P. Jana Koblížka *O principech politické moci u Františka Suáreze: Suárezův pojem souhlasu v kontextu společensko-smluvních teorií 16.–18. století*

Cílem předkládané práce je vyložit politickou nauku významného španělského filosofa a teologa F. Suáreze, a to v širším kontextu společensko-smluvních teorií a jejich zdrojů v 16.–18. století. Práce je rozdělena do třech hlavních částí. V první autor věnuje pozornost třem historicky důležitým novověkým kontraktualistickým teoriím, které pocházejí od T. Hobbesa, J. Locka a J.-J. Rousseaua. Tyto koncepce popisuje v jejich historicko-sociálním kontextu, analyzuje pojmy přirozeného stavu a společenské smlouvy, jakož i vzájemné vztahy těchto tří teorií, které jsou důležité z hlediska pochopení jejich dalšího nemalého vlivu. Ve druhé části práce autor vykládá hlavní inspirační zdroje Suárezovy politické nauky a postupuje od Aristotela přes jeho středověké stoupence až k bezprostředním předchůdcům i současníkům samotného Suáreze. Konečně ve třetí části se autor zabývá politickou teorií F. Suáreze, jeho teorií společenského souhlasu jako zdroje politické moci, vztahem politické a církevní moci, následným vlivem Suárezovy nauky na morální, právní a sociální učení katolické církve. Vychází přitom z různých Suárezových spisů, především z díla *De legibus*.

Práce je po koncepční stránce celkem dobře rozvržená, napsaná poměrně čtivým způsobem, vychází ze slušné znalosti primárních i sekundárních zdrojů, s nimiž autor pracuje náležitým způsobem. Nakolik je mi známo, téma práce nebylo dosud v našich zemích předmětem detailního výzkumu a představuje po této stránce vítaný příspěvek k slibně se rozvíjející badatelské práci na poli středověké a raně novověké akademické filosofie. Případnou publikaci proto doporučuji, ale vyšší kvalitu práce by podle mého soudu prospělo, kdyby autor zohlednil a zapracoval některé níže uvedené připomínky.

Připomínky dělím do dvou skupin na „formální“ a „věcné“. Po formální stránce mám tyto výhrady: autor často nepracuje a bohužel ani necituje z kritických edicí spisů, a to i když jsou takové edice k dispozici (Tomáš Akvinský, Aristotelés, I. Kant, J. Locke atd.), místo toho uvádí v seznamu pramenů nejružnější překlady původních spisů. Dále autor v seznamu použité literatury tradičně rozlišuje prameny a sekundární literaturu, ale zavádí další (mě dosud neznámou) položku „primární literatura“. Přiznám se, že této pojmové distinkci (prameny, primární literatura, sekundární literatura) nerozumím a nechápu důvody k jejímu zavedení; přinejmenším je to nestandardní způsob citování. Autor dále nejednotným způsobem uvádí latinské citáty, většinou v hlavním textu cituje latinsky, někdy však v hlavním textu uvádí český překlad, v poznámce pak (opět nejednotně) někdy vidíme latinský originál, jindy jen odkaz k příslušnému místu. Práci by zcela určitě prospěla jednotná metoda citování latinských textů; osobně se domnívám, že by v hlavním textu měl být český překlad, v poznámce latinský text (*in extenso*); tento způsob práce považuji za čtenářsky i badatelsky nejvíce

vstřícný a prospěšný. Uvítal bych také jednotné zarovnávání poznámkového aparátu. Doporučoval bych v českém textu zkracovat jméno Tomáše Akvinského na „Tomáš“ a nikoli na „Akvinský“, jak to činí autor. Snad by autor mohl uvážit, zda by nebylo vhodnější místo termínu „sociabilita“ užívat český termín „společenská“. Jak již bylo řečeno, práce je ve svém celku napsána poměrně srozumitelně, nicméně autorovi doporučuji, aby se znovu podíval na některé formulace na str. 87, které shledávám jako nepřiliš jasné a srozumitelné.

Po věcné stránce mám následující výhrady. Celkový název by měl vystihovat předmět práce a jeho povahu. Z celkového textového rozsahu (cca 160 s.) nevěnuje autor Suárezově politické nauce ani polovinu rozsahu práce, tj. ani 80 stran. To samo o sobě samozřejmě nemusí být chybou, ale mělo by se to promítnout do samotného názvu práce. Stávající název podle mého soudu nevystihuje podstatu práce adekvátně. S tím souvisí další výtky, autor poměrně obšírně vykládá nauku mnoha Suárezových předchůdců i současníků, ale často není příliš zřejmá souvislost těchto nauk s koncepcí samotného Suáreze. V tomto ohledu by bylo možno předkládanou práci ještě výrazně vylepšit. Namátkou lze uvést autorův (ne příliš povedený) výklad (metafyzického) učení Jana Dunse Scota a Viléma Ockhama, jehož souvislost s politickým myšlením Suáreze chápu jen v nejobecnějších a velmi nejasných rysech. Tutéž výtku můžeme opakovat v souvislosti s jinými pasážemi práce. Znovu zdůrazňuji, že nepopírám souvislost mezi metafyzikou Scota nebo Ockhama a politickým myšlením Suáreze, ale právě tyto zajímavé souvislosti se podle mého názoru autorovi nepodařilo ostře a jasně popsat. Doporučuji dále, aby se autor pokusil domyslet a více rozvést určité napětí v Suárezově nauce o nepřímé moci církve nad světskou mocí (s. 146–147), což by určitě napomohlo vyšší kvalitě práce. Konečně by stálo za to, aby autor znovu uvážil, zda by v případné publikaci neměl vypustit poslední oddíl práce věnovaný (kritickému) hodnocení encykliky *Rerum novarum* papeže Lva XIII., který podle mého názoru nezapadá do celkové koncepce práce.

I přes uvedené výhrady doporučuji práci k obhajobě a považuji ji za dobrý příspěvek k tuzemskému bádání o politickém myšlení v raně novověké univerzitní filosofii.

27.2.2012 v Praze

dr. D. Svoboda